

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS, 64E JAARGANG NO.1, JANUARI 2003

onze vogels

Kolibri

Meer dan 130 soorten, allemaal verschillend in hun gedrag.
Dat maakt ze zo fascinerend.

FOTO: JES. SCHOLTZ

Koekoeken DEEL 1

Er zijn meer dan 130 verschillende soorten koekoeken verspreid over de gehele wereld. Ze zijn zeer divers in hun gedrag. Dat maakt deze groep zo fascinerend en zeker de moeite waard ze onder de loep te nemen.

Het is evenwel niet mogelijk alle families in de schijnwerpers te zetten.

Tot de koekoeken die het het bontst maken, behoort de Europese koekoek. Hij of liever gezegd zij legt haar ei in het nest van een pleeggezin. In het hoofdstuk Europese koekoek komen wij nog uitvoerig daarop terug.

Gelukkig zijn niet alle koekoeken behept met

hetzelfde gedrag. Ik zou willen zeggen dat het een hoge uitzondering is. Een geheel andere vogel past dezelfde tactiek toe.

Daarvan is o.a. de gele warbler de dupe. In *stalking birds with color camera* laat Arthur Allen op voortreffelijke wijze zien dat de

warbler niet gediend is van deze werkwijze en een bodempje over het legsel legt.

Dat ging tot vier maal toe. De gele warbler gaf haar poging op en accepteerde het vijfde eitje. Niet alle jongen zijn het slachtoffer van de aanwezigheid van het ondergeschoven jong.

Andere koekoeken maken een omvangrijk nest waarin zij hun eieren leggen en deze ook uitbroeden. Na het uitkomen doen zij veel moeite de jongen te beschermen en hun het nodige voedsel toe te stoppen.

Van die vogels zou eventueel in een grote volière een succesvol legsel grootgebracht kunnen worden.

Links de Levallant
koekoek met zijn
wilde kuif en
rechts de prachtige
Roodbruin gevleugelde
koekoek

Quirakoekoeken zijn zeer sociaal voelende vogels die leven in halfwoestijnen

Levallant koekoek

Latijns: *Clamator levaillantii*
Engels: *Levallant's Cuckoo*

Een typische Afrikaanse bewoner. Hij is te vinden van Gambia tot aan Zuid- en Midden-Afrika. Zijn broedparasitisme is bekend van verschillende babbler. Het is een vrij forse vogel met zijn 40 cm lengte. Vooral zijn wilde kuif valt op.

Zijn habitat is aan de bosrand met uitkijk over open vlakten, rijkelijk bezaaid met bossages, boven rivierbeddingen, zelfs in grote weelderige tuinen is hij te vinden. Hij is een liefhebber van sprinkhanen en harige, stekelige rupsen. Wanneer zijn puntige en stekelige voedsel hem te veel last bezorgt, wordt zijn gehele maagwand vervangen. Het jong groeit gezamenlijk met de jongen van de pleegouders op. De jonge koekoek is dus deelgenoot van de oorspronkelijke bewoners. De Levallant koekoek is geen bedreigde soort. Het geluid dat hij produceert, lijkt nog het meest op een luid rinkelend kwi kwi kwi. U zult hem dan ook zeker tegenkomen op uw speurtocht in de onderhavige gebieden.

Roodbruin gevleugelde koekoek

Latijns: *Clamator coromandus*
Engels: *Chestnut-winged Cuckoo*

Deze koekoek heeft zijn habitat aan de voet van het Himalayagebergte. In sommige delen is het een algemene broedvogel, terwijl in andere gebieden zijn aanwezigheid schaars te

noemen is. Buiten de broedperiode trekt hij naar het zuiden en treft men hem o.a. in Borneo, Sumatra en Java aan. Het is geen bedreigde soort. De seksen zijn gelijk, zodat het moeilijk is met het blote oog een koppel samen te stellen. Daarbij wordt het niet eenvoudig hiervan jongen te krijgen, omdat zij broedparasitisme bedrijven. De meest geëigende soorten die daarvoor in aanmerking komen, zijn de spottlijsters. De eitjes zijn wonderschoon van een helder blauwe kleur. Het meest overeenkomend met die van de heggenmus.

Er liggen twee koekoekseieren in een nest. Het blijft echter gissen of ze gelegd zijn door een en dezelfde koekoek of dat er toch nog een ander wijfje aan te pas is gekomen. Zoals bij de meeste koekoeken bestaat het hoofdvoedsel grotendeels uit harige rupsen. Ze zijn niet schuw. Ze leven teruggetrokken in de weelderige begroeiing van het oerwoud. Daardoor blijven ze veelal onzichtbaar. In een grote volière zijn het prachtige vogels waarvan veel te beleven valt.

Quira

Latijns: *Quira quira*
Engels: *Quira Cuckoo*

Een koekoeksoort die o.a. thuishoort in de Pantanal in Brazilië, Bolivia, Paraguay en Argentinië. Het zijn zeer sociaal voelende vogels die leven in halfwoestijnen met veel doornstruiken en bomen. Ze laten een gedragspatroon zien dat je bij geen andere koekoek zult aantreffen. Op koude dagen zit-

ten ze stevig tegen elkaar aangedrukt. Uit genegenheid voor elkaar pikken ze in elkaars veren zoals een aap zijn soortgenoot zit te vlooiën. Datzelfde gedrag zien wij ook bij prachtvinkjes zoals de blauwfazantjes. Ook tijdens het nestelen en broeden vertonen zij een afwijkend gedrag.

Het nest bestaat uit takken, is tamelijk omvangrijk en doorgaans in groepsverband gemaakt. Het legsel is afkomstig van verschillende wijfjes. Meestal liggen er meer dan tien eieren in. Het broeden verloopt hierdoor niet vlekkeloos. Om een voorbeeld te geven van de twaalf eieren worden slechts drie tot vier jongen grootgebracht. Deze manier van broeden is zeker niet doeltreffend te noemen. Ze zijn volledig aangewezen op dierlijk voedsel. Het hoofdvoedsel bestaat uit sprinkhanen, termieten, padden en andere insecten.

Er is een succesvol broedgeval bekend van een stel Quirakoekoeken die met goed gevolg zijn grootgebracht door ze met de hand op te fokken met voedsel waarvan muizen en ratten het grootste contingent uitmaakte.

Kleine Cougal

Latijns: *Centropus bengalensis*
Engels: *Lesser Coucal*

Van deze vogel kunnen wij u alleen een jong laten zien. Zoals u kunt zien, vertoont dit jong enige uiterlijke gelijkenis met de Quira. Na uren wachten vertikte hij het eenvoudig om zich op een tak te laten portretteren. Hij bleef zich hardnekkig op de grond verbergen achter de houtopslag. Het heeft geen enkele

4
Links de bijzonder sociale Quira en rechts een jong van de Kleine Cougal. Zoals u ziet vertoont dit jong enige uiterlijke gelijk-nis met de Quira.

Renkoekoeken; snelle jongens, die een snelheid van meer dan 35 km per uur kunnen ontwikkelen

zin dwang uit te oefenen, dus heb ik hem maar op de grond gefotografeerd toen hij eindelijk te voorschijn kwam. Daarmee moeten wij dus genoeg nemen.

Er zijn vijf ondersoorten bekend van deze Cougal. Hun leefgebied gaat van Zuid-China tot aan Taiwan, het Maleisische schiereiland door Sumatra, Borneo en de Filipijnen. De oude vogels zijn overwegend zwart met donkerbruine vleugels. De jongen hebben een lichter verenkleed zoals de foto laat zien. Zijn habitat is aan de rand van bospartijen met aansluitend een rijke, grasachtige vegetatie. Beide seksen broeden en verzorgen de jongen. In het boek over de Vogels van Zuid-Afrika staat een aardige verklaring hoe men aan het woord Cougal is gekomen. In het Frans is koekoek "COUCAL" en Alouette een leeuw-erik. Het laatste woord is een verwijzing naar cougals lange achterteen, wat hem uit vroegere tijden "Larkheeled Cuckoo heeft opgeleverd.

Renkoekoek

Latijns: *Geococcyx californianus*
Engels: Greater Roadrunner

Een zeer afwijkende koekoekssoort. Zijn habitat ligt in de woestijngebieden. Mijn huisarts vertelde me met trots in Arizona, Amerika een renvogel te hebben gezien die de highway overstak. Bij hoge uitzondering gaan zij op de vleugels om het gevaar te ontlopen.

Het zijn snelle jongens, die een snelheid van meer dan 35 km per uur kunnen ontwikkelen.

Dat zij veelal in de omgeving van de snelweg te zien zijn, is een logisch gevolg van het feit dat daar aangereden dieren te vinden zijn.

De renvogel is een watervlugge vogel, die er ook niet tegenop ziet de gevaarlijkste slangen van het leven te beroven. Hij danst als een volleerd balletdanser om zijn prooi. Venijnig en doeltreffend uithalend, met zijn puntige snavel steekt hij de slang. Uiteindelijk pakt hij hem achter bij de kop vast en geeft hem op een harde ondergrond de genadeklap. De woestijn is een genadeloos leefgebied met temperaturen van soms meer dan 40 graden. Gelukkig hebben zij een speciaal mechanisme ontwikkeld om die warmte te doorstaan. Hij betreft het vocht van zijn prooidieren. In het uiterste geval gaan ze over tot het nuttigen van de stekelige cactusvruchten.

Koraalsnavelgrondkoekoek

Latijns: *Carpococcyx renaldi*
Engels: Coral-billed Ground-cuckoo

Hij is een buitenbeentje, en je verwacht hem niet onder de koekoeken aan te treffen. Zijn grootte alleen al is uitzonderlijk, zo'n 65 cm. Zijn afwijkende levenswijze doet meer aan die van een fazant denken dan een koekoek. Hij is voornamelijk een groundbewoner, maar overnacht 's nachts het liefst in laag geboomte. Meestal is dat ook de plaats van het nest. Het nest heeft een diameter van 36 cm en is gevoerd met bladeren en kleine takjes. Hij leeft in het dichte struweel aan de voet van het gebergte.

Helaas wordt hij vrij veel bejaagd door de inlandse bevolking, die hem in de pot stopt om een hap klaar te maken. Ze worden gevangen met strikken waarin ze met hun lange onbevederde poten verstrikt raken. Omdat de grondkoekoek wordt opgegeten, gebeurt het alleen bij hoge uitzondering dat zij door handelaars of importeurs worden aangeboden.

In vangenschap broeden zij in een open rieten mand. De meeste gegevens heeft men verkregen van de avicultuur. Deze vogel behoort nog niet tot de bedreigde soorten, maar door het vele bejagen is het wel oppassen geblijven voor de toekomst.

Hodgon's havikkoekoek

Latijns: *Cuculus fugas*
Engels: Hodgon's Hawk-Cuckoo

Deze koekoek heeft me heel wat hoofdbre- kens gekost om de juiste naam te achterha- len. Nog steeds ben ik daar niet voor de volle 100% zeker van. Ik heb daarvoor verschillen- de boeken geraadpleegd. Bij de een heeft hij een geheel donkere snavel. In het andere boek is de snavel exact als bijgaande foto. Er wordt duidelijk gewezen op een snortekening en die zie ik niet. Wellicht zijn er lezers die mij de juiste benaming kunnen verschaffen.

Deze havikkoekoek is sterk gebonden aan heuvels met een dichte bebossing. Zijn habi- tat strekt zich uit vanaf de voet van het Himalayagebergte in Nepal, Oost-Pakistan,

Links ziet u de Hodgson's havik-koekoek. Rechts de Europese koekoek die haar ei in het nest van een pleeggezin legt uit voorzorg een ei van het pleeggezin wegneemt.

De Europese koekoek wordt beschouwd als de grootste slechterik onder de koekoeken.

Sumatra en Borneo. Hij blijft door zijn verborgen levenswijze een weinig geziene vogel. Zijn naam zegt al dat zijn vlucht veel weg heeft van een havik. Als hij op een tak landt, krijgt hij een hele schare kleine vogeltjes op zich af die een ware scheldkanonnade over hem uitstorten. Zij zijn in de veronderstelling dat zij met een killer te maken hebben. Zijn roep is een helder gee-whiz, dat vele malen herhaald wordt. Zijn menu bestaat uit een groot aantal insecten zoals rupsen, cicades en vele anderen. Ook vruchten en bessen worden gretig verorberd. Ook hij legt zijn ei in een andermands nest, zoals bij vliegenvangertjes en niltava's.

Europese koekoek

Latijns: *Cuculus canorus*
Engels: Common Cuckoo

Wellicht had ik de Europese koekoek wel het eerst moeten behandelen. Er is zoveel over hem geschreven dat ik er nog weinig nieuws aan heb toe te voegen. Ze leven in een uitgestrekt gebied van Japan, Rusland, China en Europa.

Er zijn vier ondersoorten bekend. Man en vrouw verschillen weinig van elkaar. Het wijfje heeft wat bruin bij de bovenborst. Hij wordt beschouwd als de grootste slechterik onder de koekoeken. Hij legt zijn ei bij die van een pleeggezin.

Het is bekend dat er meer dan 100 verschillende kleine zangvogels de dupe zijn van deze tactiek. De karekiet is een gewild slachtoffer. Men heeft altijd gedacht dat hij een ei op de grond legde en vervolgens in zijn snavel nam om het in zijn favoriete nest te deponeren. Maar tot voor kort had men nooit definitief kunnen vastleggen leggen of die conclusie de juiste zou zijn.

Engelse onderzoekers hebben op video vastgelegd dat de koekoek haar ei in het nest van een pleeggezin legt en een ei uit voorzorg van het pleeggezin neemt. Altijd heeft men de verkeerde volgorde aangehouden. Zo ook heeft men in het verleden gedacht dat de koekoek in het najaar in een sperwer veranderde. Hij lijkt daar veel op, maar men weet nu wel beter.

TEKST: CEES SCHOLTZ

CERAADPLEEGDE LITERATUUR:

Birds of India and Pakistan, Vol. 3
Salim Ali and Dillon Ripley.

Birds of Borneo, Sumatra, Java and Bali
by John Mac Kinnon, Karen Philipps.

Handbook of the birds of the World, Volume 4. The Birds of West and Equatorial Africa
by D. A. Bannerman.

The Complete Book of the Southern African Birds. The Birds of East and Central Africa
by J. G. Williams.

Field Guide to the Birds of Java and Bali
John Mac Kinnon.

Birds of West Africa
by W. Seale, G.J. Morel, W. Hartwig.

Bird Guide of Thailand
Boonsong Lakagul and Edw. W. Cronin Jr.

VOOR MEER INFORMATIE: www.univision.nl

K.B.O.F. "DE WITTE SPREEUWEN"

Het beste en meest gelezen **Belgisch Ornithologisch tijdschrift** voor vogelliefhebbers en kwekers. Verschijnt maandelijks. Oplage 25.000 exemplaren alleen in Vlaams België. Het bevat 80 pagina's, prachtig geïllustreerd, boordevol wetenschappelijke tekst, over huisvesting, kweken en verzorging. **Jaarabonnement: € 24,79**. Betaling: op rekeningnr. 67.32.33.790 bij de ING bank te Tilburg, t.a.v. de heer A. TRUYTS, Alg. Nat. Penningmeester K.B.O.F., Witte Gracht 90, 2222 HEIST OP DE BERG. Gratis proefnummer op schriftelijke aanvraag bij M. SWINNEN, Schansstraat 147, 3470 KORTENAKEN.

OVER KANARIES GESPROKEN

Norwich

Norwich Border

FOTO'S: J. V. D. MAELEN

DE PRAKTIJK

Dit hoofdstuk wil ik wijden aan de grootte en de vorm van de kleurkanarie.

Als men heden ten dage op tentoonstellingen verschijnt, zie je soms hele grote kleurkanaries, wat betreft hun vorm en hun postuur, doch negen van de tien keer zijn ze te groot. De term vorm en postuur zegt in feite al genoeg, men heeft het in andere rassen gezocht. Een tiental jaren terug was dit regel, maar nu is het gelukkig uitzondering geworden, omdat er toen flink op is gestraft. Nog altijd kruipen er vogels door de mazen van het net.

Voor de border en de Yorkshire werden toen in de kleurkanarie gekweekt en men heeft er generaties voor nodig gehad om het er weer uit te krijgen. Op de tentoonstellingen zie je dan ook soms hele rare modellen. Bijvoorbeeld: een lange staart of lange poten, een langwerpige model of een rond model etc. De keurmeester kijkt er dan ook vreemd tegenaan en zal na overleg met zijn collega's proberen tot een gezamenlijk en juist besluit te komen.

Persoonlijk zie ik de kanarie het liefst als een duif, maar dan vele male kleiner. Men kan hierover natuurlijk van mening verschillen. Twijfel je echt aan de grootte van een vogel, neem hem dan in de hand en meet hem op. En als je dan boven de 14 cm zit, ik bedoel 16 of 17 cm, kweek er niet mee door. Ze worden alleen maar groter. Is daarentegen een vogel te klein, minder dan 13 cm, dan wordt hij snel van de hand gedaan.

Ik hoor u al zeggen: "Alles is toch in verhouding, borst, rug, staart etc". Dit is natuurlijk maar betrekkelijk. Vergelijk het met een gloster. Deze kan prachtig van model en vorm zijn, maar heel erg groot. Voor kop, hals, nek en vorm krijgt hij dan de volle punten, doch voor grootte kunnen er zo maar 2 of 3 punten afgaan.

Nog even terugkomend op een aantal jaren geleden toen grootte en vorm nog gescheiden op het keurbriefje stonden en in feite toch gekoppeld waren. Mocht voor de grootte toen niet de volle punten worden gegeven, dan mocht dit voor de vorm ook niet. "Ja maar", wordt er gezegd als je met de liefhebber praat, "ga ik met de vogels naar België of de COM-wedstrijd, dan moeten ze groot zijn". En ook ik moet erkennen dat dit inderdaad zo is. Hier is toch nog wel een hiaat. Het is natuurlijk zo dat in de secundaire rubriek heel wat punten te verdienen zijn.

Dit moet dan wel gebeuren via een goede beveding, goede grootte c.q. vorm, houding en bij de rubriek Algemene indruk kan men ervoor zorgen de theoretisch maximaal haalbare punten te verdienen door de vogel schoon en zuiver met geknipte nagels en geknipte snavel op de tentoonstelling te brengen.

De primaire rubrieken zijn belangrijk en nu deze in vier schalen verdeeld zijn, is dit een grote verbetering, maar de secundaire rubrieken zijn zeker zo belangrijk. In de standaardisen staat letterlijk: "Het model, de vorm van het lichaam vereist een evenredige lichaamsbouw, niet overmatig slank, maar ook weer niet te plomp". Verder wordt de vorm bepaald door de snavel (kort en breed), de kop (groot en goed gevormd, koepelvormig), nek (kort en goed gevuld), borst (breed en goed gevuld), rug (breed en vol), vleugels (goed gesloten), staart (V-vorm en niet te lang), pootjes (iets gebogen en niet te lang).

Het verschil in deze rubrieksonderdelen is goed te zien als men een onderlinge of een internationale wedstrijd bezoekt. Daarom is het ook een must om de bondskampioenschappen te Apeldoorn te bezoeken, wil men een vergelijk met zijn eigen vogels maken.

TEKST: J.M. DONNERS, BUCHTEN, SITTARD/CELEEN

OP BEZOEK BIJ

Jaap Hordijk

Zonder twiifel behoort Jaap Hordijk (64 jaar) tot de bekendste grasparkietenkwekers van Nederland.

Ook buiten onze grenzen is zijn naam, maar vooral zijn vogels een begrip. Als je een show waar veel grasparkieten zijn ingeschreven bezoekt, kom je hem altijd wel tegen en zie je steeds liefhebbers om hem heen, die aandachtig naar hem luisteren.

Jaap: "Observeren van je vogels is erg belangrijk, door tijdgebrek of te veel vogels is dit bij veel kwekers een probleem!"

Vertellen over grasparkieten kan Jaap als geen ander en namen van Engelse topkwekers passeren veelvuldig de revue.

Zijn eerste grasparkieten werden al in 1958 aangeschaft: een lichtgroene en hemelsblauwe, Hollandse kwaliteit! Hiervoor had Jaap vanaf 1945 tot 1953 al postduiven gehad. De keuze voor grasparkieten was gemaakt, omdat bij gebrek aan tijd dit vogels zijn, die je wel eens vooruit kunt voeren en zo een dag over kan slaan met verzorgen. Hij woonde in die tijd in Hoogvliet (ZH), bezocht daar kwekers en tentoonstellingen en was van mening dat zijn 'Hollandse kwaliteit kon wedijveren met deze vogels. In 1960 is hij lid geworden bij de NBvV en op de bondsshow van dat jaar in Artis Amsterdam kwam hij voor het eerst oog in oog te staan met een "Engelse" grasparkiet, waarvan hij helemaal ondersteboven was. Deze vogel werd aangeschaft voor het toen astronomische bedrag van f 15,- en de opaline cinnamon grijsgroene man was van eigenaar verwisseld en kreeg de bijnaam "brilletjes". Er moest nog een passende pop bij komen en deze grijsgroene kwam van de toen onbetwiste topcombinatie: het partnership Verbeem/Dijkman, dat indertijd bijna onverslaanbaar was. In 1968 is dit Jaap eindelijk gelukt!

In 1962 tijdens een districtsshow in Zwijndrecht zag Jaap een geweldige lutino van de

heer Schreuders en werd de eerste lutino aangeschaft om deze lijnen eerst bij elkaar te brengen en de nakweek weer uit elkaar. De eerste Engelse import was in 1966 en er moest eerst geld overgemaakt worden voordat de vogels verzonden werden. Deze vogel van Tom North is goed aangekomen en het verlangen van Jaap om zelf naar Engeland te gaan werd steeds groter.

In 1968 was het eindelijk zover: de reis naar Engeland, de bakermat van de standaard grasparkiet. Jaap ging bij miss. Haigahm op bezoek en heeft verschrikkelijk veel geleerd, vooral dat de afstamming van grasparkieten zeer belangrijk is. Tevens heeft hij daar zelf nog aan een show meegedaan.

Toen in 1972 de man van miss. Haigahm is overleden en deze stopte met haar hobby, zijn er een 50-tal vogels naar Nederland overgekomen. Via haar was Jaap ondertussen ook in contact gekomen met andere Engelse topkwekers en de nakweek van haar vogels is nu nog steeds op Jaaps hok aanwezig! Rond 1970 is Jaap keurmeester geworden van de NBvV en zijn docent was de nestor van de grasparkieten Wim Beckman. Toen in 1972 de COM in Nederland was en Wim Beckman verhinderd, heeft Jaap diens plaats ingenomen, hoewel hij geen COM-keurmeester was.

Zijn gedrevenheid voor grasparkieten ging steeds verder en het stoorde hem dat er geen echte speciaalclub binnen de NBvV was

voor grasparkieten. Hij is toen medeoprichter geworden van de NPC (Nederlandse Parkieten-Club) en uit de NBvV gestapt. Daar is hij docentkeurmeester geworden en introduceerde hij het Engelse plaatsingsysteem met punten. Ook aan de kleurstandaard heeft hij zijn steentje bijgedragen. Later heeft hij door een meningsverschil m.b.t. belangenverstrengeling de NPC de rug toegekeerd en is weer NBvV-lid geworden en na een examen weer keurmeester.

Jaap woont momenteel al een groot aantal jaren in Bossehoofd en heeft daar een dubbelwandig hok incl. buitenvolière van 18 m lang, 3.50 m breed en ruim 2 m hoog, voorzien van lichtkoepels, veel ramen gericht op het westen, cv-verwarming, warm/koud water en een afzuiginstallatie voor zuivere lucht. Bovendien staan klapparamen veelvuldig open. Totaal heeft Jaap zo'n 40 broedkooien van 30 cm diep, 40 cm hoog en 60 cm lang. Met name de 30 cm is naar Engels inzicht om zo de vogels niet zover naar achteren te laten gaan, zodat ze rustiger worden voor de tentoonstellingen.

Voor de kweek gebruikt hij 25 broedkooien, de overige worden gebruikt voor pleegouders voor de nieuwere en minder voorkomende kleurslagen (MVK). Jaap behoorde tot de eersten in Nederland die spangles en lacewings op zijn hok had.

Buiten deze twee kleurslagen bezit hij de klassieke kleurslagen, ook in combinatie met

cinnamon, opaline, geelmasker, en de nieuwere kleurslagen clearbody's, slate en fallows, het Engelse en Duitse type en is hij ook bezig met witvleugels. De nestblokken, voorzien van ventilatiegaten, hangen aan de buitenzijde en als bodembedekking, gebruikt hij zacht zaagsel.

Als voeding wordt een goede grasparkietmengeling verstrekt aangevuld met 50 % witzaad. Eivoer aangevuld met universeel krijgen ze 2 x per week, verder wortel, appel, eieren handgekookte en groenvoer. Kiemzaad wordt niet gegeven! Trogierst wordt vooral gegeven aan jonge vogels die zelfstandig moeten worden. En wanneer er bij de familie Hordijk kip op het menu staat, worden de restanten kluisen in de vlucht gegeven, die door de grasparkieten tot aan het merg worden afgekloven. Vitamines worden verstrekt met name AD van obidek uit Engeland, kalk en mineralen en in de kweektijd gepelde haver. Drinkwater elke dag vers, badwater nooit, maar wel worden de vogels regelmatig besproeid met een plantenspuit.

In de kweektijd worden de vogels belicht van 7.00 uur tot 22.00 uur. Overdag is het licht uit, daglicht is dan voldoende. De kweektijd is vanaf februari tot juli waarin dan 150 jongen worden geboren. Als de vogels overdag gaan slapen, wordt buiten de kweektijd minder licht gegeven. De temperatuur is rond de 20° C. Dit komt meer van Jaap zelf dan van de vogels. De voorbereiding van de kweek is erg belangrijk, de juiste tijd kiezen wanneer ze broedrijp zijn, een grasparkietman kan 4x per jaar sperma aanmaken en in deze tussenliggende periode zijn onbevuchte eieren meestal vanzelfsprekend.

Begin januari is zo'n periode volgens Jaap! Ook het gedrag van poppen is van groot belang: wanneer deze vliegen en ze niet omkijken na de landing, zijn ze nog niet broedrijp! Jaap selecteert vooral op bouw/type en afstamming, het formaat van het skelet, strakke bevedering, kopbreedte van de pop en de diepte van de kleur.

De tentoonstelling: als je een TT bezoekt en daar worden vogels van Jaap geshowd valt het bijna altijd op dat ze perfect gebracht zijn. Fysiek zijn er soms zeker betere vogels,

maar door de juiste harmonie bij zijn vogels kan een keurmeester er meestal niet omheen. Jaap selecteert ± 50 vogels voor een TT, waarvan er rond de 20 daadwerkelijk heengaan. Voor elke kleurslag heeft hij voldoende reserves zitten om de juiste keuze te maken. De TT-vogels worden 10 weken van te voren in de broedkooien geplaatst en nagekeken op eventuele gebreken. De zaadbakken worden zodanig gevuld dat ze geheel leeggegeten worden, zodat bij verzorging de vogels in een keer veel eten. Vooral net voor het inbrengen is dit erg belangrijk. Als Jaap zijn vogels inbrengt, hebben ze zich helemaal volgegeten en zien er op dat moment niet als kanshebbers uit. Op de keurdag daarentegen zie je vaak grasparkieten, onwennig door de vreemde omgeving en geluiden, ongedurig over de bodem lopen zonder te eten. De vogels van Jaap hebben echter nog geen honger en zitten rustig op stok te showen! Jaap brengt daarom zijn vogels ook altijd laat in de avond naar de show en in de avond daarvoor wordt regelmatig om de paar uur het licht aangedaan bij de TT-vogels zodat ze gaan eten!

Drie dagen voor de keuring worden de vogels gewassen met shampoo en detol met warm water. Vooral het uitspoelen is erg belangrijk. Hierna worden de vogels gedroogd in een warme handdoek en de volgende dagen geheel nat gesproeid, zodat ze zelf de veren goed gaan leggen. De spots worden niet in één keer geconditioneerd maar in een aantal dagen. Zodanig dat er uiteindelijk voldoende grote spots overblijven op het laatste moment i.v.m. het uitvallen van de juiste spots.

Persoonlijk heeft Jaap zeer veel geleerd door veel te lezen – alle boeken over grasparkieten bezit hij, waaronder Engelstalige uit de jaren dertig! – door te luisteren en veel shows te bezoeken. Vroeger op de brommer samen met Henk Bakker en dan eerst bij de entree vragen of er grasparkieten waren ingezonden, zo niet dan meteen weer verder! Deze beleving mist hij wel anno 2002 bij de jonge liefhebbers!

Behalve keurmeester is Jaap ook TC-lid van de PSC en lid van diverse grasparkieten speciaalclubs in Engeland, waar je bijv. een

aparte spangleclub hebt en een club voor moeilijke kleurslagen. Bij de PSC, de speciaalclub van de NBvV, zou hij zeer graag zien dat daarbinnen een studiegroep kwam over grasparkieten. We moeten met de tijd meegaan, de teruggang van leden komt door het zich niet aanpassen aan de behoefte van de liefhebbers. Dit moet volgens Jaap niet uitgesteld worden, anders is het te laat!

Ook van eëndagsshow's is Jaap een zeer groot voorstander. De vogels hebben zo minimaal te lijden en voor inzenders is dit samen met de lezing veel zinvoller en ook veel goedkoper; zowel voor de organisatie als kweker. Kampioensvogels meer aandacht geven en apart in het zonnetje zetten, zou het ook aantrekkelijker maken, zoals ze nu al in Duitsland en Engeland doen.

Handhaven we het huidige systeem, dan ziet het er voor de toekomst somber uit. Anno 2002 is specialisatie vanzelfsprekend, wanneer je nog een woordje te zeggen wilt hebben.

TEKST EN FOTO'S: JAN DE NIJS

▼ Foto's v.l.n.r.:
Broedhokken aan de
huitenzijde, zodat
de vogels meer ruimte
voor zichzelf hebben

Een grijsgroene pop met
prima kopvorm, de spots
kunnen wel wat ronder.

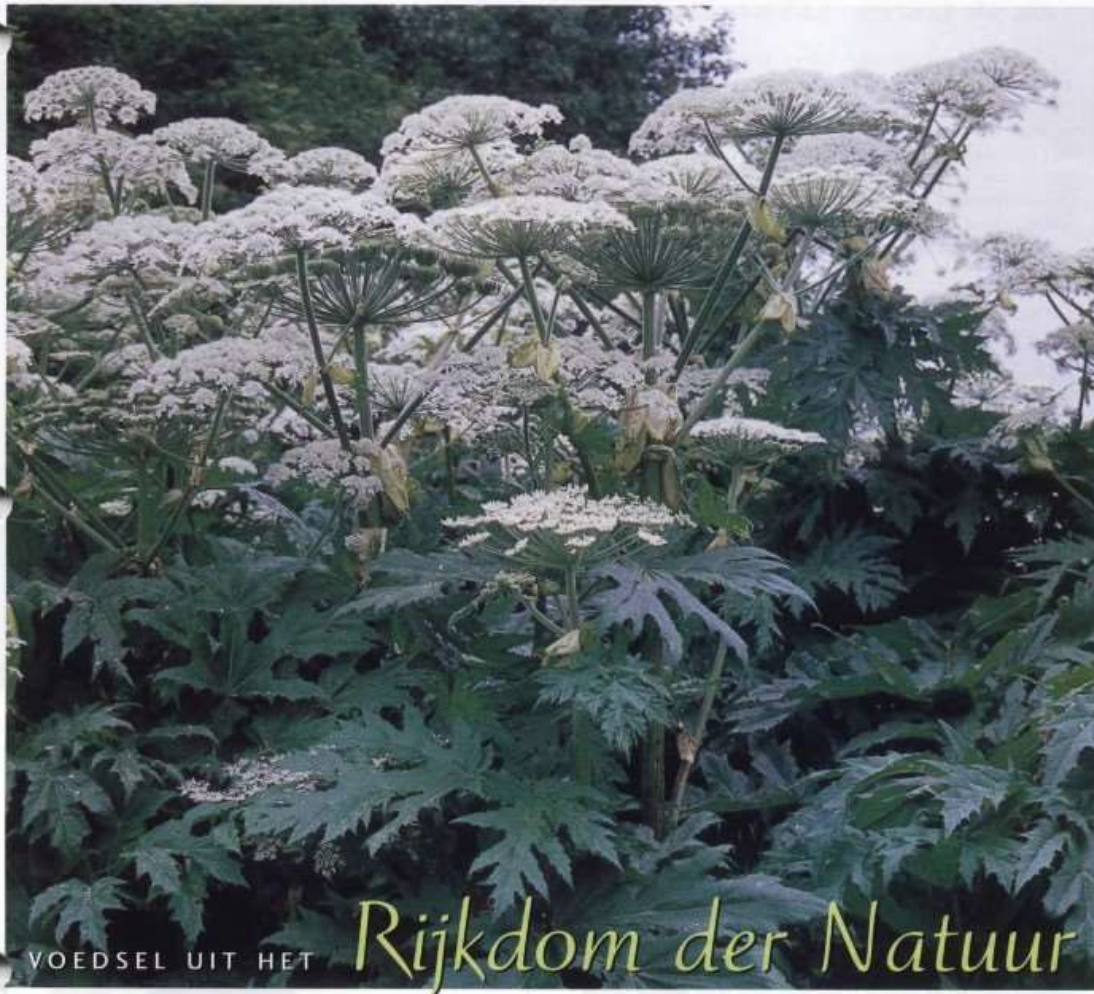
Een slate, vroeger leiblaauw
genoemd, is een kleurslag
die nog in ontwikkeling is.
Deze vogel heeft al een
goede nekpartij. De kop-
bevedering moet nog wat
langer worden voor een
optimale expressie, het
masker moet nog dieper en
de spots groter van vorm.
Vogel is nu niet optimaal
qua houdingmodel,
omdat de vogel in broed-
conditie was.

"Ik heb veel geleerd door heel veel te lezen, heel goed te luisteren en veel shows te bezoeken."

FOTO'S: A. LEAMENS

Vanwege haar forse gestalte is deze plant genoemd naar de sterke *Heracles*. Voor ons heeft deze plant met zijn Nederlandse naam 'berenklauw' een toepasselijke naam, het grote, zwaar behaarde blad lijkt immers op een berenklauw.

De Latijnse naam *sphondylium* is afgeleid van het Griekse *spondulos*, dat gewricht of wervel betekent. De opgezwollen bladschede heeft de vorm van een gewricht. De berenklauw is een vrij grote plant, die in grootte kan variëren van 80 tot 150 cm.

Er bestaat ook een reuzenberenklauw met een hoogte tot wel 300 cm. De grootte van de plant hangt zeer nauw samen met de vochtigheidsgraad van de standplaats.

De plant houdt van een niet te droge bodem zoals die voorkomt in wegbermen, bosranden en ruigten. In maart - april geeft de berenklauw haar eerste tekenen van leven. De dikke in elkaar gevouwen bladerstrengen worden boven de grond gestoken. Vervolgens ontvouwen de snel groeiende bladeren zich en bedekken de bodem. In mei beginnen de eerste bloemstengels uit te groeien. Zij vallen op door zich hoog boven de overige vegetatie te verheffen.

Het is een overblijvende kruidachtige plant met een vertakte wortelstok. De witte bloemen staan in schermen van 15 tot 30 stralen. De bloemschermen hebben een doorsnede tot 20 cm. De plant heeft 3- tot 4-delig samengestelde bladeren.

Berenklauwen zijn giftig en kunnen bij aanraking, vooral bij warm zonnig weer, brandwonden veroorzaken. Zolang de plant groen is, bevat het sap een bijtende stof die de brandwonden veroorzaakt.

De zaden worden echter pas door onze vogels gegeten als deze helemaal rijp en gedroogd zijn. Tot december zijn de zaden te oogsten op de verdroogde stengels. Vroeger werd de wortel verpoederd als middel tegen zenuwziekte, spijsverteringsstoornissen en verstoppingen. Een aftreksel van het aromatische zaad diende ter bestrijding van wormen.

Bloeitijd: juni/herfst

Oogsttijd: als de plant helemaal verdroogd is
Vindplaats: in bossen, wegbermen en weilanden
Vogels: gorzen, kruisbekken, appelvinken en parkieten.

TEKST: FRANS PIJNEN

Een nieuwe kleurslag van de sijs (*Carduelis spinus spinus*)

Ivoor Sijs

TEKST EN FOTO: JAR DE RIJS

Op de landelijke tentoonstelling van de speciaalclub voor Europese cultuurvogels vorig jaar in Hintham bij Rosmalen, was er een nieuwe mutatie van de sijs (*Carduelis spinus spinus*) te bewonderen.

De ivoor sijs!

Al een paar jaar werden er blauwe sijen ingestuurd. Deze toonden echter alle nog duidelijk geel in de bevedering en vleugelspiegels.

Nu waren er drie aanwezig die als blauw duidelijk herkenbaar waren. Helaas was de conditie van de bevedering niet optimaal. Het geel was minimaal aanwezig. Over de vererving is nu nog niets bekend, maar wanneer dit dominant zou zijn, is het meteen te verklaren. Door deze kleurslag is er voor de sizenkwekers een nieuwe uitdaging ontstaan om deze kleur te gaan combineren met de

kleurslagen bruin, agaat, pastel, overgoten en isabel.

Hoewel de ontwikkeling van mutanten bij Europese vogels momenteel zeer explosief is, lijkt het einde zeker nog niet in zicht.

Op de bondshow 2002 werd de ivoor sijs nog gekeurd als blauw sijs. Echter onlangs is er op voordracht van de spec. club gekozen voor de naam ivoor sijs. Voor een blauwe sijs blijft er nog teveel geel carotinoïde aanwezig, al het aanwezige geel moet wit zijn.

KALENDER 2003 JANUARI • Berg niltava (*Niltava banyumas*)

Deze fraaie vliegenvangertjes zijn herkomstig van Nepal tot China, Zuidoost Azië, Borneo en Java. Daar vinden we ze aan de bosranden van bergwouden op hoogten van 400 tot 2000 meter waar zij zich meestal alleen of paarsgewijs doorgaans laag boven de grond ophouden. Door zijn grote verspreidingsgebied zijn vele ondersoorten bekend. In tegenstelling tot het mannetje is de pop aan de bovenzijde bruin, heeft geelbruine oogringen en mist de zwarte kin. De onderzijde is gelijk aan de man maar dan veel fletser van kleur. De lengte bedraagt 15 cm. De fraaie en vrij luide zang van het mannetje doet denken aan de Damalijster, hij is echter alleen wat zachter. Hiernaast een als 'tijk-tjik' of als 'se-sie-fuuji-fusie' klinkend geroep.

Het voedsel bestaat bijna geheel uit allerlei kleine insecten, in het bijzonder vliegende soorten, maar ook onbehaarde rupsen e.d.

Daarnaast worden ook wel wat bessen en vruchten opgenomen. In de volière kunnen we dit aanvullen met insectenpaté of insectenvoer.

Genesteld wordt tussen de epifyten e.d. die langs de boomstammen groeien, ook wel in een ondiepe boomholte of in bamboe, meestal niet hoog boven de grond of in aardholten langs steile wegkanten, enz. Het nest is komvormig, vrij goed gebouwd, hoofdzakelijk uit kleine, fijne worteltjes en/of donkere vezeltjes, vaak gecamoufleerd door wat mos; de nestkom wordt niet gevoerd met zachter materiaal, maar wel met licht gekleurde dunne vezels. Het legsel bestaat meestal uit 2-3 eieren. De broedtijd is van februari tot november.

In tegenstelling tot de Oranjebuik – en de Japanse blauwe vliegenvanger, zijn van de Berg niltava nog geen broedresultaten bekend.

DOOR GER ESSENBERG

Japanse meeuw

FOTO: PIETER VAN DEW HOEVEN

Zes jaar geleden kocht ik in Boekel twee koppels roodbruine Japanse meeuwen om naast mijn glosters ook andere vogels te kweken. Deze werden in grote broedkooien geplaatst die ook voor de jonge glosters dienen. De kweker bij wie ik de meeuwen kocht, waarschuwde me dat ze moeilijk te kweken waren en dat maar op één tentoonstelling per seizoen gespeeld kon worden, omdat ze gemakkelijk in de rui vallen. Maar ik vond ze te mooi en dus wilde ik het proberen.

Het eerste jaar kweekte ik één jong Japans meeuwtje, de overige nestjes waren alle onbevruucht. Omdat het een laat geboren jong was, haalde het op de tentoonstelling maar 87 punten. Dit weerhield mij er niet van om het popje voor de kweek te gebruiken ook al omdat een ander vrouwtje gestorven was. Het tweede jaar had ik dus weer twee koppels roodbruine meeuwen die samen voor één bevrucht nest en in de twintig onbevruchte eitjes zorgden. Een jong roodbruin Japans meeuwtje, een man die samen met het popje van vorig jaar op de onderlinge tentoonstelling werd geshowd. Het mannetje haalde 88 punten, terwijl het popje van vorig jaar 89 punten haalde. Hieruit blijkt het voordeel van het tentoonstellen van tweejarige vogels vooral van late jongen. Het derde jaar werd er weer met twee koppeltjes begonnen, maar ook nu heel veel onbevruchte eitjes, maar toch ook twee jonge Japanse meeuwen beide van het mannelijk

geslacht. Beide werden op de tentoonstelling gezet en met de ene werd ik kampioen met 90 punten en de andere haalde 88 punten.

Het eerste succes was binnen en in dat jaar kocht ik bij de kweker in Boekel nog twee popjes, zodat ik het vierde jaar uiteindelijk met drie koppels meeuwen begon te broeden. Ondanks veel onbevruchte eitjes kweekte ik ook vier jonge roodbruine, allemaal mannen. Op de tentoonstelling van onze vereniging behaalden twee van hen 90 (eerste prijs) en 89 punten. Het vijfde jaar met drie koppels begonnen en twee jonge poppen was het resultaat. Op de onderlinge tentoonstelling werden voor de eerste maal vijf Japanse meeuwtjes tentoongesteld, de twee jonge van dit jaar en drie mannen van het vorige jaar. De punten die behaald werden, waren 2 maal 90, eenmaal 89 en tweemaal 88. Ik werd opnieuw kampioen met een roodbruine Japanse meeuw. Inmiddels heb

ik grijze en bruine zebra-vinken aangeschaft om in ieder geval meer jongen te kweken.

Vijf jaar kweken met roodbruine Japanse meeuwen heeft toch veel plezier opgeleverd ondanks het geringe aantal jongen. Op de tentoonstelling scoren ze over het algemeen vrij goed. Het grootste probleem is echter de onvruchtbaarheid. Laatst hoorde ik dat men nonnen (Lonchura's) in de roodbruine Japanse meeuwen kweekt om de vruchtbaarheid te verbeteren. Als je een stam roodbruine meeuwen op een tentoonstelling ziet van vier maal 90 punten, dan heeft die kweker veel kweekkoppels thuis anders kan het niet. Alles bij elkaar heb ik veel plezier aan de roodbruine meeuwen beleefd en ben ik weer een ervaring rijker in mijn vogelleven. Als ik met de zebra-vinken net zoveel plezier krijg, zit het wel goed.

TEKST: AL. VEERKENS

Zijn er nog nieuwe virussen te verwachten bij onze vogels?

Met veel spanning hebben velen van ons de laatste tijd de ellende gevolgd van de diverse ziekten onder de siervogels, duiven en het pluimvee, zonder dat de oorzaken genoegzaam bekend waren.

Vanuit persoonlijke interesse heb ik de ziekte kunnen traceren, gewoonlijk "jonge vogelziekte" genoemd, ofwel "spuiters" bij duiven, tezamen met Tony Coombs in Wales, Engeland, waar de ziekte "young bird sickness" wordt genoemd, afgekort YBS. Vanuit het vasteland van Europa komen er nu meer en meer meldingen binnen van dergelijke ziektegevallen en nu ook bij kanaries en andere siervogels. Er is geen reden tot paniek binnen de gelederen van kooivogelhouders, maar het kan geen kwaad om wat beter op de hoogte te zijn met dergelijke problemen.

Sommige van de virussen die nu worden ontdekt, zijn relatief nieuw en er is nog bijzonder weinig over bekend, laat staan dat er al een vaccin ontwikkeld is zoals voor paramyxovirus of pokken. Dat sommige van deze nieuwe virussen hier bij ons tegenwoordig voorkomen, zou wel eens iets te maken kunnen hebben met het langzaam verdwijnen van strenge winters door het broeikas-effect. Vele virussen kunnen snel muteren of bastaarderden met andere virussen.

Er kan zelfs bastaardering plaatsvinden met aanverwante bacteriën. Sommige virussen zijn zo klein, dat ze zelfs kunnen binnendringen in de lichaams- en geslachtscellen. Hierbij hebben zij het voordeel dat ze kunnen worden ingezet bij genterapie ter bestrijding van menselijke ziekten. Ontdekking van vele van dit soort virussen kan slechts gedaan worden uit nog warm bloed of nog niet afgekoelde uitwerpselen van levende

vogels. Dus indien een dode vogel voor onderzoek wordt aangeboden, zou het kunnen dat de juiste ziekte niet wordt vastgesteld. Als een vogel ziek geworden is door een tamelijk gewone bacterie-infectie, kan dit resulteren in een slecht functionerend afweersysteem, waardoor een virusinfectie kan toeslaan.

Het is mogelijk dat een kweekruimte binnen een dag of twee, drie volledig besmet raakt, zo agressief kunnen zulke virussen zijn.

Het Angaravirus ontstond in Pakistan in 1987. Dit behoort tot de Adenovirussen en kan aanwezig zijn in voegeleieren. Zo is het waarschijnlijk overgebracht via India tot in Zuid-Amerika. Beide plaatsen behoren mede tot de 's-werelds belangrijkste vogelleefgebieden.

Sinds het jaar 2000 worden er steeds meer kippenfokkerijen West-Europa geïnfecteerd en sommige door Adenovirussen. Het Adenovirus in zijn gewone vorm is normaal gesproken niet zo'n probleem, maar geeft in de gemuteerde vormen reden tot bezorgdheid.

De herkenning van het Adenovirus kan gebeuren als de vogels hun eetlust verliezen, dorstig worden, erg natte en dunne ontlasting produceren, waarvan de urine die normaal als een witte klodder op een groene keutel ligt, nu verkleurd is tot een urine van geelgroene natte brei, die met grote kracht

ver weggespoten wordt en langs de wand van de kooi naar beneden druipt.

De vogels gaan vervolgens dik zitten en sterven na verloop van tijd. Bij sectie kan er een leverandoening geconstateerd worden, vaak "zwarte stip" genoemd.

De symptomen lijken erg op die van paratyfus of vergiftiging.

Het Circovirus is tamelijk onbekend. Dit virus is actief in Amerika vanaf 1997 en wordt nu ook reeds gevonden in België, Frankrijk, Spanje en Italië.

De buurlanden moeten erop voorbereid zijn dat infecties ook daar binnenkort zullen plaatsvinden.

Het EDS-virus, alweer een Adenovirus, veroorzaakt de productie van eieren met een glazig uiteinde aan de top. Deze eieren worden vaak windeieren genoemd.

Herpesvirussen veroorzaken ademhalingsproblemen, vaak samengaan met natte ogen en ontstoken keel zoals bij Trichomonias (bekend als "het geel") bij duiven of pokken. Nekdraaien kan een aanduiding zijn van hersenaantasting.

Voor de Herpes- en Adenovirussen hebben veel problemen veroorzaakt de afgelopen paar jaar, met name bij de duiven en kooivogels, en we weten nog steeds niet waarom het aantal huismussen en andere wildvogels zo drastisch is afgenomen de laatste jaren. Maar misschien komen we daar achter nu we wat meer te weten zijn gekomen over de Adenovirussen en aanverwanten. Met veel gelijkwaardige symptomen is het dikwijls erg moeilijk vast te stellen wat er precies aan de hand is met een zieke vogel en het is best mogelijk dat er meer dan één enkele infectie tegelijkertijd plaatsvindt. Zelfs viraal en bacterieel en daarom is professionele pathologie de beste actie die genomen dient te worden ter onderkenning van de juiste vogelziekte.

De beter bekende virusuitbraken zoals de

SCHERPE MAAGKIEZEL

* voor kanaries, tropen, wildzang, kleine parkieten, etc. * voor grote parkieten, papegaaien, kwartels, fazantjes, etc. * voor postduiven.

Liv vogels hebben geen tanden. Wel een spijsmaag. Zorg dat er scherpe kiezel in zit!

VERKRIJGBAAR IN ALLE DIERENSPECIAALZAKEN.

NU OOK OESTERSCHELPENGRIT

Gratis monster en folder bij:

F. THIJSSSEN MILL

SPECIALIST IN SCHERPE MAAGKIEZEL

Tel. (0485) 45 17 37 - Postbus 29, 5450 AA MILL

Vogelhandel

Rob van Hazendonk Neerijnen (Gld)

is wekelijks geïnteresseerd in:

o.a. kanaries, Australische prachtvinken, parkietachtigen, agaporniden, papegaaien etc. etc.

Voor inlichtingen en aanbiedingen:

0345 - 569374 06-54280152 06-50252215

Newcastle Fowl Disease en de vogelpest zorgen meestal voor grote krantenkoppen en er worden acties ondernomen met transportverboden om te voorkomen dat de ziekte zich over een groter gebied kan uitbreiden.

Onze kooivogels zijn ook onderdeel van de restricties als je binnen zo'n besmet gebied woont. Voorzover het de vogelliefhebberij betreft is "voorkomen beter dan genezen" ons tegenwoordig streven. Goede vogelhouding is te allen tijde een must.

Omdat wij als rechtgeaarde lieden, daarbij geadviseerd door onze medische goeroes, teveel gebruik maken van preventieve geneesmiddelen, wordt daardoor mogelijk het afweersysteem bij onze vogels verzwakt. Het gebruik van antibiotica, vooral zonder vastgestelde diagnose en dosering, kan voor langdurige problemen zorgen, omdat bacteriën vanzelf resistentie kunnen ontwikkelen tegen antibiotica.

Het belangrijkste element van succesvolle curatieve medicatie is het stellen van een professionele diagnose en professioneel voorgeschreven medicijnen met correcte dosering. Medicijnen voor ons vogelbestand mogen niet langer worden geproduceerd voor onbepaalde periode, maar worden gecontroleerd volgens van te voren vastgestelde, toegestane gebruiksperiodes, gewoonlijk voor een periode van hoogstens vijf jaar.

Deze vastgestelde periodes worden gevolgd aan de hand van tussentijdse controles, vooraleer er verlenging van de gebruiksperiode wordt verleend. Er zijn zo al vele van de gebruikte medicijnen binnen de vogelsport verboden.

Tenslotte dienen er ook nog de nodige ecologische, toxicologische tests te worden verricht om er zeker van te zijn, dat er geen restanten in de vogeluitwerpselen, aardswormen of andere schepselen binnen de voedselketen aangetast worden, voordat een vergunning zal worden verleend.

Binnen deze gedachte denk ik dat wij als vogelkwekers ervoor moeten zorgdragen, dat we kweken naar een vogelbestand dat moet

kunnen overleven zonder gebruik van medicijnen.

Hoe kan zoiets tot stand komen? Het belangrijkste is de selectie van de sterkste kweekstam met natuurlijke resistentie tegen erfelijke ziekten.

Voorkom te agressieve inteelt die kan leiden tot verzwakking van de immuniteit en het vastleggen van andere ongewenste elementen in je stam.

Houd altijd de nieuwe aanwinst aan vogels in quarantaine, tot je zeker bent van hun gezondheid.

Houd geen vogels in te overvolle ruimten, waar stress het weerstandsniveau kan verlagen en zodoende uitnodigt tot virale en bacteriële infecties.

Parasieten kunnen ziekten bij zich dragen en controle hierop moet deel uitmaken van onze dagelijkse bezigheid, niet alleen de normaal bij vogels voorkomende parasieten, maar ook de vliegen die kunnen neerstrijken op duizenden ongewenste dingen binnen de kortst mogelijke tijd.

Virusziekten kunnen ontstaan als de conditie en immuniteit van onze stam niet optimaal is en de omstandigheden waarin de vogels worden gehouden. Goed geventileerde ruimten, vooral over de vloer, is een eerste vereiste om mee te beginnen. Het doorvriezen van de kweekruimte in de winter is ook cruciaal om vele ziekten uit te schakelen.

We weten al lang dat postduiven geïnfecteerd kunnen raken in de duivenkorf, vooral tijdens transporten naar de zuidelijke Europese landen waar de winter niet zoveel virussen doodt.

Verder is het ook nog zo, dat trekvogels de virussen met zich mee kunnen brengen tijdens de terugtrek in het voorjaar. Het zuiver desinfecteren van de kweekruimte en broedkooien op gezette tijden is dan ook van het hoogste belang.

Wat kunnen wij onze vogels verstrekken om de bovengenoemde ziekten te voorkomen? Een zuivere complete zaadmengeling, appelazijn in het drinkwater gedurende 3 maal per week (5ml appelazijn met zuurgethalte

van 5 % per liter water), een probioticum, een vitaminen- en mineralensupplement, een goed zachtvoer en zuiver gemengd grit naar vrije behoefte.

Uw zo goed mogelijke verzorging en bereidheid tot daadwerkelijke preventie, die beter is dan genezen, zullen uw vogels welig doen tieren.

TEKST: TONY COOMBS
EN PETER VAN DER ZANDEN

Het Bestrijdingsplan Papegaaizenziekte.

Naar aanleiding van de uitbraak van papegaaizenziekte is mij gevraagd iets over het bestrijdingsplan papegaaizenziekte te schrijven. Ongeveer 4 jaar geleden bestond er onder leiding van Dr Dorrestijn van de Universiteit van Utrecht, afdeling kleine huisdieren, met medewerking en subsidie van WVC een werkgroep. In die periode hebben wij landelijk bij vogelliefhebbers mestmonsters genomen en deze opgestuurd naar Valkenburg L.B.,. De vogelliefhebbers kregen de uitslag thuisgestuurd. Als er sprake was van besmetting, dan werd er gevraagd naar de soorten en het aantal vogels.

Bij Holland Diervoerders werd er dan zaad besteld, dat bewerkt was met medicijnen. Via je eigen dierenarts kreeg je het voer, 6 weken voeren en dan was de ziekte over. Helaas is er nog steeds geen entstof voor grote parkieten.

Het ministerie van WVC heeft de subsidie ingetrokken en de werkgroep werd opgeheven. De ziekte kan zich ook openbaren bij de mens. Dit gaat gepaard met hoge koorts, lusteloosheid, een soort griep. Heb je dat, ga dan naar je huisarts en vertel hem dat je vogels hebt, zodat de dokter niet hoeft te zoeken. Met een bloedmonster weten ze het zo. Wilt U inlichtingen, dan kunt U mij bellen.

C. VAN ALEN
TEL: 0174292615

VOGELMARKT BOSKOOP
Dé ontmoetingsplaats voor de vogelliefhebber
Iedere 1e zaterdag v/d maand t/m april 2003
ZAAL : stichting Beurshal Info: www.vogelmarkt.nl
ITC terrein, Italiëlaan 8, Hazerswoude-dorp
Gratis ruime parkeergelegenheid aanwezig

Vogelhandel - Dierenspeciaalzaak 't Honk
Grote collectie vogels
Aves - Nutribird - Orlux
Webseite: <http://www.thonk.nl>
Symfoniestraat 156, Nijmegen. Tel./fax (024) 377 55 33

LENGTE: 20 CM

VERSPREIDING:
ZUIDOOSTELIJK AUSTRALIË

Turquoise's leven bij voorkeur in half open gebieden vlak bij water. Zijn status in het wild is onzeker, er zijn gebieden waar ze nog regelmatig voorkomen, maar er zijn ook gebieden waar ze zeldzaam worden. Bij de liefhebbers komen ze waarschijnlijk meer voor dan in het wild.

Het grootste deel van de dag zijn ze op zoek naar voedsel, bij voorkeur graszaden, insecten e.d.. Ze leven buiten de broedtijd in kleine groepen, in de broedtijd vormen ze paren. Ze broeden in een holle boom of dikke tak, zo'n anderhalve meter van de grond. Man en pop lijken in veel opzichten op elkaar, toch zijn er enkele verschillen. De man is feller van kleur, heeft een diepblauwe kop en een bruine balk op de vleugels. De boeg van de vleugel is ook blauwer. De houding van de man is in de regel wat statiger, vooral tijdens de broedtijd.

In de volière

In Nederland komt de Turquoise parkiet veelvuldig voor, het is een bijzonder populaire vogel. Ze zijn sterk, maken geen lawaai en broeden over het algemeen vrij gemakkelijk. Men ziet ze vaak op tentoonstellingen, waar het goede showvogels zijn. Ze worden op verschillende manieren gehuisvest. De een houdt ze in rennen, de ander heeft ze in kooien.

Turquoise Parkiet

(NEOPHEMA PULCHELLA)

Doordat ze niet zo veel ruimte nodig hebben, zijn ze door iedereen en overal te houden. In een kooi van 1,20 mtr. lang, 0,60 mtr. diep en 0,60 mtr. hoog zijn ze prima te houden. Soms zie je ze nog wel in kleinere kooien, maar dat is niet zo ideaal, omdat ze dan vaak op de bodem eieren gaan leggen. Ik houd zelf al bijna vijftig jaar Australische parkieten, waaronder neophema's. Doordat ik de beschikking had over een groot aantal lange rennen, kon ik op een heel aparte manier neophema's kweken. Ik wil dit graag uitleggen, zodat andere kwekers er hun voordeel mee kunnen doen. In een brede gang achter een aantal rennen had ik een en twintig kooien staan, drie kooien hoog en zeven kooien lang, maten zoals eerder genoemd. Daarin zaten zeven stellen eleganten, zeven stellen turquoise's en zeven stellen splendids.

Deze vogels werden 1 februari opgekooid, op 1 maart kregen zij een broedblok en op 1 april hadden ze bijna allemaal eieren. Er werden 2 ronden gebroed, nooit meer, als je 3 ronden gaat broeden krijg je het volgende jaar de rekening gepresenteerd. Na het broedseizoen gingen alle neophema's jong en oud in de lange rennen bij de grote Australische soorten die ook klaar waren. Broedblokken weg uit de grote rennen, broedseizoen ten einde. Doordat de neophema's veel ruimte hadden om te vliegen, werden het grote en sterke vogels. Nu zult U waarschijnlijk zeggen, worden ze dan niet gepakt en beschadigd door de grotere soorten. Bij mij was het een zeldzaamheid als er een neophema gepakt werd. Het voordeel was vele malen groter, dan het risico om vogels te verliezen.

Doordat de vogels tijdens de rust en ruiperiode de beschikking hadden over veel ruimte, waren ze na de winter in topconditie. Op 1 februari het jaar daarop begon de cyclus weer opnieuw. Op deze wijze kweekte ik niet alleen veel jongen, maar ook vogels van top kwaliteit. Helaas heeft niet iedereen voldoende ruimte om dit te doen, gelukkig zijn er ook nog andere methoden om succesvol met neophema's te kweken.

Broedperiode

Voor het broeden maakte ik van multiplex broedblokken met de maten: 30 centimeter hoog en een vloer oppervlak van 16 bij 16 centimeter. Invlieggat 6 centimeter. Een centimeter meer of minder maakt niets uit. Mijn stelling is altijd: als ze echt willen doen ze het in je pet.

Een laagje potgrond onderin, daarop een laagje caviomot en je hebt een prima broedbodem. Sommige neophema's hebben de gewoonte om het hele blok leeg te vegen, vooral eleganten doen dit vaak. Daar zijn twee oplossingen voor: een graszode omgekeerd in het blok leggen en goed aandrukken, of vlak voor het eerste ei het blok opnieuw vullen met potgrond en mot. In de regel blijft er dan genoeg in het blok liggen. De pop legt 4 tot 6 eieren, soms meer, maar dat is niet ideaal, het kost veel energie en het levert meestal niet veel op. De broedduur bedraagt ongeveer achttien dagen. Na 4 weken verlaten de jongen het nest, daarna worden ze nog 3 weken door de ouders gevoerd. Na 18 maanden zijn ze volledig op kleur.

Voeding

Als basis verstrekken we de parkieten een schone zaadmengeling voor neophema's, aangevuld met trosgierst, wat groenvoer (niet te veel), eivoer en tijdens de broed opfokvoer. Welk merk opfokvoer maakt niet uit, ze zijn bijna allemaal hetzelfde. Tijdens de broedperiode geven we de vogels elke dag eivoer, en in de rust- en rustperiode twee maal per week. In de winter dient men de vogels te rantsoeneren, dat wil niet zeggen uithongeren. Alles in kleine hoeveelheden, zodat het allemaal wordt opgenomen. Juist in deze periode kan men de vogels leren om alles te eten.

Als we in het voorjaar de voeding geleidelijk opvoeren komen we tot de beste resultaten. Teveel eiwitrijk voedsel in de winter leidt tot een te vroege eierproductie, legnood, onbezette eieren en dergelijke zijn dan het gevolg. Bovendien veroorzaakt te veel eiwit vaak darmstoornis. Regelmatig wilgentakken verstrekken is goed voor de vogels.

Mutaties

De laatste jaren zijn er veel nieuwe mutaties bij gekomen, teveel om op te noemen. Sommige zijn heel mooi, zoals op de foto hiernaast, andere zijn minder geslaagd. Om ook in de toekomst mooie mutaties te kweken is het belangrijk dat we de wildvorm op hoog niveau houden. Zonder goede wildvorm heeft mutatiekweek geen enkele zin. Gelukkig zie je op de tentoonstellingen nog mooie wildvorm, laten we met z'n allen zuinig zijn op de neophema's, ze zijn het dubbel en dwars waard.

TEKST EN FOTO: PIET ZWIJKELS

Roodbuik opaline

©Piet Zwinkels

3 jongen
in verschillende
groeistadia.

Kropmelk ofwel Duivenmelk

"Hoe ontstaat de duivenmelk in de krop?"

Na mijn vele artikeltjes over tropische duifjes, de kweek daarmee en hun voeding de eerste dagen na de geboorte ben ik ondertussen heel wat wijzer geworden over duivenmelk.

Door de vele vragen over dit onderwerp ben ik gaan zoeken naar een artikel over duivenmelk.

De meest gestelde vraag was: "Hoe ontstaat de duivenmelk in de krop?" Ik moest dan steeds schouderophalend het antwoord schuldig blijven en ben daarom op zoek gegaan. In een artikeltje over duiven in het algemeen in een blad voor dierenartsen las ik voor u het volgende.

Kropmelk bestaat uit vetrijke, zeer snel afgeschilferde epitheelcellen (dat zijn cellen die de uitwendige oppervlakte van de kropwand, dus binnenzijde bekleden) Deze epitheelcellen klonteren samen aan de binnenwand van de

▲ Jonge duif van ± 5 dagen wordt alleen met kropmelk gevoerd.

♦ Jonge duif welke met zowel kropmelk als granen gevoerd wordt.

krop tot rijst- of maïskorrelige klompjes. Vanaf de vijfde broeddag begint de sterk doorbloede kropwand te verdikken. Tijdens de eerste vijf levensdagen worden de jongen uitsluitend met dit kroppepitheel gevoerd.

De kropmelkvoeding daalt daarna geleidelijk en granen nemen de plaats in. Vanaf de twaalfde dag worden sommige jongen uitsluitend granen gevoerd. De meeste worden echter nog verschillende dagen daarna met een mengsel bestaande uit kropmelk en granen gevoerd.

Omdat er in onze bond toch al heel wat enthousiaste duivenliefhebbers rondlopen, wilde ik ook deze mensen deze wetenswaardigheden niet onthouden.

TEXST: FRANS DELNAD
REMBRANDTSTR. 5, 4501 KP OOSTBURG,
TEL: 017453614

DE SAMENSTELLING
ERVAN IS ALS VOLGT:

droge stof	15 - 35 %
suiker	0 %
eiwit	13 - 19 %
mineralen	1,5 %
vet	8 - 13 %

GESLAAGDE KWEEK MET DE

Siberische blauwe nachtegaal

(*Luscinia Cyane*)

In april 1999 zag ik bij de Groninger importeur Nijssen een aantal van deze vogels zitten: uiterlijk in goede conditie, strak en levendig. Ik besloot 2 koppeltjes aan te schaffen en ondanks hun gladde verenpak toch maar gedurende 4 weken in quarantaine te houden. Het was uiteindelijk 'verse' import.

Zonder problemen gedurende die tijd werden ze daarna buiten gehuisvest. Het ene koppel in een met coniferen beplante vlucht van 3x2x2 meter, het andere koppel in de al vaker beschreven grote volière van 10x8x3.50 meter, dicht begroeid met coniferen, klimop, meidoorn, stukken met hoog gras en brandnetel.

Beide koppels deden het goed en hielden zich vrijwel uitsluitend op tussen de onderbegroeiing, waardoor ik slechts af en toe een glimp van ze opving. In de winter van 1999-2000 stierf de man van het koppel in de vlucht. Voorjaar 2000, zo vanaf begin mei, begon de man in de grote volière te baltsen. Hij begon achter het vrouwtje aan te jagen bijna tot vechten toe, daarna strekte hij plotseling kop en staart horizontaal en wiegde daarbij heen en weer.

Daarna zag ik de man regelmatig achter de pop aanjagen, althans aan de bewegingen in de begroeiing te zien. Ook begon de man te zingen, soms vanuit de begroeiing, ook wel vanaf een vaste plek op een rotspartij, op ongeveer 1.50 meter hoogte en dat is tevens de maximale hoogte, waarop ik de vogels ooit heb gezien; vogels met hoogtevrees dus. Overigens had de man niet echt een liedje; het waren heel heldere melodieuze fluittonen, wel erg mooi om naar te luisteren. Eind mei meende ik de pop te zien met een pluk nestmateriaal in de bek, maar kon niet ontdekken waarheen. Achteraf moet het loos alarm geweest zijn, want ik heb geen nest kunnen vinden en ook geen vogels met voer in de bek.

Ook dit jaar, waarin de vogels eigenlijk erg zwijgzaam geweest waren, zong de man vanaf eind april.

Wel zag ik de man nu regelmatig flirten met de overbuurvrouw, die nog steeds in haar eentje in een van de vluchten zat.

Zijn eigen toegevoegde eega gunde hij geen blik meer. De pop uit de vlucht gevangen en bij de verliefde man gezet.

Weken was ik inmiddels ook al bezig nestkasten te verhangen naar steeds wisselende plaatsen en hoogtes in de hoop de geelbuikmezen te verleiden.

Een gouden greep bleek het te zijn, toen ik in een opwelling op 8 juni een grote traliekast verhing die al een jaar of 5 half verscholen tussen de klimop was bevestigd op ca. 30 cm hoogte. Deze kast hing ik alleen maar een meter hoger in dezelfde klimop.

Het baltsen was meteen over en op 11 juni werd er druk door de pop gewerkt aan de stoffering van die traliekast met mos en kokos, terwijl voor de nestkom veel dierenhaar werd gebruikt.

Op 14 juni was er het eerste lichtblauwe eitje, gladde schaal zonder enige tekening.

Op 15 juni het tweede, de dag daarop het nest, de 17de was ze er even af, er waren 4 eitjes in een diepe nestkom. Voor mijn gevoel werd er vanaf het derde ei gebroed. Zoals vaker met insecteneters het geval is, nam de man geen deel aan dat proces, de pop werd ook niet gevoerd. Het enige dat de man nog kon opbrengen, was een alarmerend kort en scherp geluid bij nadering van het nest, alsof 2 kiezelstenen tegen elkaar worden geslagen.

Op 29 juni bleken er 3 jongen te zijn en 1 ei. Ik heb geen voeding kunnen zien, de ouders lieten nu beide een alarmroep horen, maar als ik in de buurt was, werd er niet gevoerd en wat moet je dan als nieuwsgierige "pleegpapa"? Juist, gewoon wegwezen.

Op 4 juli kon ik 3 jongen ringen, de zesde dag dus, met 2.7 mm. Ik had kleiner verwacht, maar kreeg er geen 2.5 omheen. De jongen hadden toen al wat stoppeltjes en donker dons op de rug.

Na het ringen kon ik elke dag tijdens het voeren van de andere vogels wel even kijken, de jongen zagen er goed uit en groeiden voortreffelijk.

Op 10 juli was het nest leeg en moesten de jongen zich wel ergens in de begroeiing ophouden, te zien kreeg ik ze echter niet, te meer omdat de ouders direct alarmeerden.

Op 14 juli vond ik 1 jong dood in het binnenhok, zonder ring, vermoedelijk het kleinste jong tijdens het ringen. Pas eind augustus zag ik 1 geringd jong op een rietmat.

En op 10 september zag ik 2 geringde jongen, waarvan er een duidelijk een jonge man was, de vleugels begonnen blauw door te kleuren, terwijl de borst nog wel grauwig was en niet wit zoals bij de volwassen man.

Overigens waren de jongen tegen het uitvliegen voorzien van licht geschubde borstleden, terwijl de rug egaal grijsbruin was.

Van mij kregen de vogels als voer voortdurend universeel, veel meelwormen, pinky's, buffalo's en weideplankton, maar in deze ruige onderbegroeiing leeft natuurlijk ook van alles.

Een paar kanttekeningen tot slot: niet te snel zijn met 'ze doen gewoon niks', probeer verschillende soorten kasten, gebruik eens ander nestmateriaal en zelfs een andere partner kan veel verschil maken.

En mijn strikt persoonlijke mening: dit is een vogel die houdt van veel schuilmogelijkheden, dus veel lage en dichte beplanting lijkt mij onmisbaar.

B. H. BENES, ZANDEWEER TEL: 0595-464460

FOTO: CIES SCHOLTZ/HEERDOWE

Ter vergelijking een
Siberische nachtegaal

FOTO: CIES SCHOLTZ/VANREYSSE

FOTO: CIES SCHOLTZ

